

torii (např. jeho přednáška o historii VFN a okolí vzbudila obdiv všech přítomných). Miluje cyklistiku a při tomto koníčku si umí dát zabrat (jako lékař mimo jiné také prováděl výzkum u cyklistů na Tour de France), dnes již legendární jsou jeho cesty na dvoukole – tedy na tandemu, které absolvuje se svou milou ženou Janou, také lékařkou. Radost může mít i ze tří dětí, Oty (25), Anny (19) a Jakuba (17), zatím nikdo z nich nevykročil v rodinné tradici – oba rodiče byli také lékaři.

Osobně vyjádřím svůj obdiv nad Alešovou pracovitostí, rozsáhlými znalostmi celé kardiologie – je schopen přednášet na jakékoliv téma, a to na vysoké úrovni, mimořádně pak z tohoto kvalitního základu vystupuje umění echokardiografie, podložené základy fyziky, mechaniky, hemodynamiky i prostorové představivosti. Jako přednosta kliniky navazuje na to nejlepší z tradice

II. interny – tedy kliniky profesorů Eiselta, Thomayera, Pelnáře, Dauma, Herlese a Horkého, abych zmínil alespoň ty nejslavnější z dlouhé historie II. interní kliniky.

Milý Aleši, za všechny spolupracovníky z kliniky, za výbor České kardiologické společnosti a za tvé přátele z 1. LF UK Praha Ti přeji pevné zdraví, a všechno dobré do další práce i do oblasti společenské.

prof. MUDr. Michal Aschermann, DrSc., FESC, FACC

✉ Aschermann@seznam.cz

II. interní klinika 1. LF UK a VFN, Praha

www.vfn.cz

Doručeno do redakce: 25. 3. 2014

Profesor MUDr. Rastislav Dzúrik, DrSc.

(*24. augusta 1929 – †27. februára 2014)

Profesor MUDr. Rastislav Dzúrik, DrSc., nás dňa 27. februára 2014 po dlhšej chorobe navždy opustil. Profesor Dzúrik bol jednou z najvýznamnejších slovenských medicínskych osobností, ktoré pôsobili v druhej polovici 20. storočia a na začiatku 21. storočia. Zanechal za sebou dielo, ktoré významným spôsobom ovplyvnilo vývoj všeobecného vnútorného lekárstva, klinickej nefrológie, biochémie a farmakoterapie.

ného vnútorného lekárstva, klinickej nefrológie, biochémie a farmakoterapie.

Prof. MUDr. Rastislav Dzúrik, DrSc., sa narodil 24. augusta 1929 v Košiciach. Maturoval v Bratislave v roku 1948. Po promócii na Lekárskej fakulte Univerzity J. A. Komenského (LF UK) roku 1953 nastúpil na Ústav všeobecnej a klinickej biochémie LF UK. Ako mladý asistent sa hneď zapojil do pedagogickej práce a zároveň sa snažil nájsť kontakt s klinickou praxou. V roku 1957 prešiel spolu s niekoľkými asistentmi (MUDr. Eva Brixová, MUDr. Ján Gvozďjak) na novovznikajúcu III. internú kliniku a tu sa začala písať história tzv. Niederlandovej školy. Spolu s ostatnými asistentmi sa zúčastnil na budovaní Výskumného laboratória farmakobiochémie pri III. internej klinike, ktoré sa stalo experimentálnou bázou kliniky.

V týchto rokoch sa začali rozvíjať nové klinické medicínske odbory, medzi ktorými popredné miesto zaujala

klinická biochémia. Prof. MUDr. Rastislav Dzúrik, DrSc., sa snažil, aby terapeutická činnosť bola podložená kvalitnou diagnostikou. Do roku 1962 získal atestáciu z klinickej biochémie a atestácie z vnútorného lekárstva I. a II. stupňa. Súčasne dokončil aspirantúru a roku 1962 obhájil dizertačnú prácu „Príspevok k účinku salyrganu v obličkách“. Napriek časovo náročnej práci, ako na klinike tak aj v laboratóriu, v roku 1965 sa habilitoval z vnútorných chorôb na LF UK. Jeho habilitačná práca „Experimentálny príspevok k metabolizmu glycidov v obličkách“ už jasne naznačovala jeho budúce vedecké zameranie. Ukázalo sa to aj v jeho doktorskej dizertačnej práci „Uraemia – pathophysiology of carbohydrate metabolism“, ktorá vyšla v angličtine v roku 1973.

Práca v laboratóriu poukázala na potrebu výchovy kvalifikovaných laborantov. Preto sa v roku 1961 ujal výchovy biochemických laborantov, ako zakladateľ a vedúci Katedry pre zdravotníckych laborantov na Ústave pre ďalšie vzdelávanie stredných zdravotníckych pracovníkov. Ako študijnú pomôcku pripravil monografiu „Enzymológia“ roku 1987, ktorá sa stala cenným študijným materiálom aj pre lekárov, ktorí absolvovali kurzy v rámci Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov (ILF) na katedre klinickej biochémie, kde tiež prednášal. V roku 1980 sa stal vedúcim tejto katedry. V roku 1983 sa stal riaditeľom Výskumného ústavu lekárskej bioniky. Ústav pod jeho vedením čoskoro získal medzinárodnú autoritu. Tu, v tomto novom prostredí, rýchlym zvládnutím problematiky počítačovej techniky a jej aplikácie, naplno vynikli neobyčajné invenčné a realizačné schopnosti prof. Dzúrika. V rámci Výskumného ústavu lekárskej bioniky

vytvoril podmienky pre vznik Centra klinickej farmakológie. Vznikol útvar, jediný tohto druhu vo vtedajšej ČSSR, ktorý poskytoval cennú pomoc domácemu farmaceutickému priemyslu pri sledovaní účinkov nových liekov. Jadro tohto Centra tvorí aj dnes podstatnú časť Ústavu preventívnej a klinickej medicíny v Bratislave. V tomto období vznikli aj ďalšie monografie, ako „Diuretická liečba“, „Poruchy vnútorného prostredia – diagnostika a terapia“, kapitoly v učebniciach profesorov Dérya a Diešku „Vnútorné choroby“, prof. Hořejšího „Základy biochemie ve vnitřním lékařství“. S prof. Niederlandom publikoval „Klinické aspekty skúšania nových liekov“. V rokoch 1998 a 2002 prof. Dzúrik bol editorom spolu s prof. Trnovcom „Štandardných diagnostických postupov a štandardných terapeutických postupov“. V roku 2004 vyšla kniha „Nefrológia“, ktorej bol hlavným editorom. Tento výpočet publikačnej aktivity prof. Dzúrika odzrkadľuje viac ako 500 vedeckých prác, s viac ako 1 000 citačnými ohlasmi.

V roku 1967 prof. MUDr. Rastislav Dzúrik, DrSc., za prítomnosti prof. MUDr. Jana Broda, DrSc., založil nefrologickú sekciu Slovenskej internistickej spoločnosti, ktorou sa začala postgraduálna a vedeckovýskumná aktivita v rámci nefrológie na úrovni Slovenskej lekárskej spoločnosti. Od tej doby, pod vedením prof. Dzúrika a neskôr pod vedením jeho žiačky prof. MUDr. Viery Spustovej, DrSc., sa nefrológia vyvíjala stále na vyššiu úroveň. Klinická nefrológia zaznamenala v 2. polovici 20. storočia nebývalý rozvoj, a to malo za následok vznik nového klinického odboru v rámci vnútorného lekárstva. Liečebno-preventívna starostlivosť o chorých s obličkovými chorobami, pregraduálna a postgraduálna výchova poslucháčov medicíny a lekárov v rámci nefrológie, ale aj vedeckovýskumná činnosť sa ďalej rozvíjali aj na začiatku 21. storočia. V tejto súvislosti je treba pripomenúť, že na zvládnutie vyššie uvedených činností v rámci LF UK, ILF a neskôr Slovenskej zdravotníckej univerzity (SZU), bola potrebná všestranná osobnosť na úrovni prof. MUDr. R. Dzúrika, DrSc., ktorá disponovala vynikajúcou teoretickou a praktickou klinicko-biochemickou erudíciou. Musíme konštatovať, že bolo veľmi ťažké oddeliť aktivity prof. Dzúrika v rámci všeobecného vnútorného lekárstva, nefrológie, klinickej biochemie a klinickej farmakológie, pretože sa

navzájom prelínali. Ako dlhoročný predseda Slovenskej nefrologickej spoločnosti bol prof. Dzúrik intermitentne aj predsedom Československej nefrologickej spoločnosti a v tejto funkcii sa striedal s prof. MUDr. Albertom Válkom, DrSc., pri organizácii medzinárodných nefrologických kongresov. Jeho obrovská organizátorská aktivita mnohých domácich a medzinárodných kongresov a sympózií dospela až do funkcie prezidenta Slovenskej lekárskej spoločnosti. Na kongresoch mal prof. Dzúrik so svojimi spolupracovníkmi stále aktívnu účasť, veľmi často ako pozvaný rečník. Prednášky prezentoval vždy v koncíznej forme v rôznych jazykoch a boli uverejnené v zahraničných zborníkoch a časopisoch.

Z vedeckovýskumných aktivít prof. Dzúrika v rámci nefrológie sú najdôležitejšie práce týkajúce sa: 1. izolácie a charakteristiky inhibítora využitia glukózy a inhibítora renálnej glukoneogenézy; 2. účinku „stredne molekulových látok“ v patofyziológii obličkových ochorení, a to najmä pri vzniku renálnej insuficiencie; 3. izolácie a identifikácie hipurátu a pseudouridínu. Všetky tieto práce sa podieľali na objasnení „uremickej toxicity“ a progresii obličkových chorôb.

Za najdôležitejšiu knihu považujeme už vyššie spomenutú monografiu „Nefrológia“, ktorá vyšla v roku 2004. Je to komplexné dielo, ktoré prof. Dzúrik zostavil so spoluautormi a ktoré zavrhuje pohľad na klinickú nefrológiu, ale vždy v kontexte s vnútorným lekárstvom.

Veľavážený pán profesor MUDr. Rastislav Dzúrik, DrSc., milý Rastó, lúčime sa s Tebou v mene Tvojich spolupracovníkov, priateľov, známych, celej internistickej, klinicko-biochemickej a nefrologickej spoločnosti. Budeš nám veľmi chýbať, budeme na Teba stále spomínať. Tvoje dielo, ktoré si vykonal počas svojho aktívneho života, ostane stimulom pre ďalšiu generáciu.

Češť Tvojej pamiatke!

prof. MUDr. Miroslav Mydlík, DrSc.

✉ miroslav.mydlik@unlp.sk

prof. MUDr. Viera Spustová, DrSc.

Ing. Katarína Derzsiová

IV. interná klinika UN L. Pasteura, Košice, Slovenská republika
www.unlp.sk